I. EFREMOV

# ATOLUL FAKAOFO

Povestire ştiinţifico-fantastică

Traducere de MARGARETA ROMAN şi DIMITRIE MANU

Colecţia „Povestiri ştiinţifico-fantastice"
Revista „Ştiinţă şi tehnică”

Sala mică, puternic luminată, gemea de lume. Printre costumele civililor se distingeau numeroase uniforme albastre de marinari. Căpi- tanul-locotenent Ganeşin se uita absent prin sală, cînd privirea îi fu atrasă de gesturile energice ale unor auditori din ultimul rînd - cîţiva cunoscuţi îi făceau semn să se apropie, arătînd spre un scaun liber. Ganeşin prinse a-şi face loc pe intervalul dintre rînduri.

- Şi dumneata ai venit ? întrebă căpitanul de rangul doi Isacenko, strîngîndu-l mîna. Oare întreaga flotă şi-a dat azi întîlnire aici ?

- Dar ce e ? se miră Ganeşin.

- Tkaciov face o comunicare.

- Care Tkaciov ? Cel cu nescufundabilitatea ?

- Nu, cel cu scufundabilitatea, glumi Isacenko. E comandantul unui vas de coastă al flotei de nord.

- Aşa-a, făcu indiferent Ganeşin. Şi ce fel de comunicare ?

- Auzi! El habar n-are despre ce este vorba! exclamă Isacenko.

Marinarii din jur pufniră în rîs.

- Ei, dar ce e ? Lămuriţi-mă şi pe mine, îi rugă Ganeşin zîmbind.

- Azi e şedinţa de închidere a sesiunii Academiei de ştiinţe, consacrată problemelor marinei. Şi cum Tkaciov a descoperit un monstru marin cu totul neobişnuit, comandantul flotei i-a dat ordin să refere despre aceasta în faţa oamenilor de ştiinţă. Tkaciov este un comandant foarte curajos, dar cînd e vorba de referate, nu se prea simte în apele lui... De altfel, uite că începe, întrerupse Isacenko conversaţia, aşa că ai să auzi şi singur despre ce-i vorba.

Deodată sună clopoţelul celui care prezida. Cu pas Hotărît, la tribună urcă un ofiţer de statură mijlocie, blond şi cu faţa

ascuţită. Decoraţia „Ordinului Nahiinov" îi împodobea vestonul bine călcat.

După ce aruncă o privire spre sala ce se linişti dintr-o dată, marinarul începu să vorbească. Emoţionat, ducea mereu mîna la gulerul vestonului. Curînd, însă, conferenţiarul izbuti să se stă-pînească.

Ganeşin, care navigase adeseori prin acele locuri, îl asculta pe Tkaciov cu un deosebit interes. Abia rostise Tkaciov cuvintele ; „De cinci zile vasul meu patrula departe în larg, prin preajma meridianului treizeci;idol sau, cum zicem noi, în sectorul patru… că în mintea lui Ganeşin se şi deşteaptă imaginea unei mări posomorîte, ca de plumb...

Nemărginirea apei se pierdea estompată în aerul rece pîclos. ■Orizontul, adus aproape de ceaţă, ascundea în el pericole nebănuite.

Pe neaşteptate, în faţa lor apăru nn submarin german, mergînd în plină viteză la suprafaţa apei. Probabil că nemţii nu se aşteptau să întîlnească, un vas sovietic de coastă la o distanţă atît de mare, în larg.

În timp ce submarinul se scufunda cu repeziciune, Tkaciov se apropie de inamic.

Deasupra mării răsunară mai multe bubuituri, ca nişte lovituri într-o tobă gigantică, şi în imediata apropiere a locului unde mai adineauri dispăruse turela submarinului se ridicară coloane înalte de apă cu reflexe de fulgere roşiatice şi nori de fum negru. Erau grenade submarine, reglate să explodeze la mică adîncime.

Vînător experimentat de submarine, Tkaciov determinase cu repeziciune sectorul probabil al locului unde s-a refugiat inamicul şi începuse să-l acopere cu bombe.

Vasul se apropie de locul unde dispăruse submarinul.

Tkaciov dădu ordin să se înceteze aruncarea bombelor şi opri motoarele.

Locotenentul Maliotin îi întinse lui Tkaciov casca hidrofonului, continuînd în acelaşi timp, cu cealaltă mînă, să întoarcă manivela amplificatorului. Zgomotul vag al mării, ce răsuna în hidrofon, nu trăda prezenţa submarinului inamic. Tkaciov îşi dădu seama că submarinul, simţind încetarea mersului motoarelor deasupra lui, a oprit şi el maşinile.

Făcînd un semn cu capul spre locotenent. Tkaciov mută manivela telegrafului sălii de maşini, motoarele porniră cu viteza maximă, Iar duduitul elicelor răsună în hidrofon ca zgomotul unor căderi de apă. Se auzi din nou soneria telegrafului. Maşinile stopară brusc şi printre sunetele produse de mişcarea vasului, Tkaciov putu să distingă zgomotul abia perceptibil al submarinului care părea că s-a îndepărtat foarte mult.

- Atenţie la babord!

Din adîncul mării veneau ca şi mai înainte sunete surde şi uniforme de motor. Tkaciov îşi imagină submarinul care - acolo, în adîncuri, - se zbătea să scape din încolţire oprind mereu electromotoarele.

După cîteva secunde, submarinul se opri din nou. Zgomotul elicei amuţi; Tkaciov însă îl  şi reperase. Cunoştea adîncimea, aproximativă şi direcţia în care căuta inamicul să fugă. Mîiniile dibace ale lansatorilor de mine fixară explozoarele hidrostatice pentru o adâncime de nouăzeci de metri, exploziile grenadelor submarine grele fiind mai eficace în sus decît în jos. Tkaciov mută manivela telegrafului la „viteza maximă", vasul se smuci din loc, iar motoarele puternice ridicară un uriaş val acoperit de spumă.

În clipa cînd viteza vasului atinse cincisprezece noduri, Tkaciov începu să apese pe rînd pîrghiile de lansare din stînga şi din dreapta. Fiecare grenadă de adîncime, aidoma unui butoi de benzină, cădea moale, cu toată greutatea ei de zeci de puduri, în apa spumegîndă de la pupa vasului şi imediat în locul ei, încet şi majestuos, se rostogolea alta. Iar sus, pe jgheab, într-un lanţ neîntrerupt, soseau mereu alte şi alte butoaie negre, netede, atît de inofensive în aparenţă.

Vasul de coastă descrise o curbă mare, lăsînd în urma lui coloane verzi de apă, de data aceasta fără sclipiri de flăcări şi nu atît de înalte.

Tkaciov urmărea cu atenţie locurile unde se produceau exploziile, fără a încerca să calculeze dimensiunile perdelei de foc şi ale zonei ce trebuia acoperită. „Încă una, ultima, pentru mai multă siguranţă" - se gîndi Tkaciov, apăsînd pe manivela dreaptă a lansatorului de mine. De ascuns n-are unde să se ascundă, iar la fund tot nu se poate lăsa, că doar adîncimea în acest loc este de aproape un kilometru. S-a prins în capcană!"

Locotenentul, care urmărea cronometrul, dădu mirat din umeri. Trecuse timpul necesar pentru scufundarea bombei, şi explozia încă nu se produsese.

Tkaciov dădu ordin ca vasul să se întoarcă, pentru a încerca să prindă sunetele submarinului în zona acoperită de bombe.

- Gavrilenko, îl strigă locotenentul pe şeful lansatorilor de mine. Cum ai fixat explozorul la ultima bombă ?

- Exact la fel ca şi la celelalte: nouăzeci de metri, tovarăşe locotenent !

- Probabil că explozorul s-a defectat. Curios, este primul caz... făcu mirat Tkaciov.

În acel moment, în semiancablura, la dreapta provei, se ridică o mică movilă de apă. Din adîncul mării se auzi o bubuitură foarte slabă, înăbuşită îndată de plescăitul asurzitor al unui val ce acoperi prova. Vasul se balansă. Apucîndu-se de balustradă, Tkaciov strigă scurt:

- Durata, tovarăşe locotenent ?

- Două minute, patru şi cinci de secunde, răspunse scurt IWa- liutin.

-• Ei, fir-ar! înseamnă că s-a scufundat la o adîncime de aproape o jumătate de kilometru. De aceea a fost explozia atît de slabă. E clar, s-a defectat explozorul... Aha, s-au prins, exclamă deodată Tkaciov, cu ochii pironiţi spre un loc unde, pe coastele valurilor nu prea înalte, se întindea o pată mare de ulei.

Maşinile tăcură iarăşi şi din nou urechile sensibile ale hidrofoanelor începură să urmărească manevrele desperate ale submarinului inamic atins. Zgomotul elicelor se mai auzea încă, dar neegal, cu intermitenţe; amuţi cîteva clipe, apoi răsună din nou. „Da' adînc s-a mai lăsat! Nu-l mai ţin niturile" - se gîndi Tkaciov. Şi ţinînd seama de noul reper, mai trimise încă două bombe, continuînd să urmărească cu binoclul suprafaţa spumegîndă a apei.

- La babord un corp la suprafaţă, răsună în spate vocea unui marinar.

Mirat de nepotrivirea între locul reperat în acel moment şi locul ieşirii la suprafaţă a corpului necunoscut, Tkaciov se întoarse brusc şi îndreptă binoclul spre pata roşie, neclară, din apropierea locului unde căzuse ultima bombă. Mai să dea înapoi de uimire.

Cercul de cristal al binoclului, învăluit într-o ceaţă de opal, apropie de ochii lui contururile unui corp gigantic, de culoare murdar- stacojie, plutind în legănatul uniform al valurilor. Era un animal de dimensiuni nemaiîntîlnite şi de o culoare ciudată. Lui Tkaciov i se păru că dihania avea trupul lat, nişte înotătoare uriaşe şi un rît rotund puternic ; capul şi coada îi erau acoperite de valuri. Cel mai uimitor arăta pielea lui roşie, brăzdată de zbîrcituri şi cute de culoare roşie-închisă, aproape brună.

- La provă, în dreapta, băşici de aer!

Vocea semnalizatorului îl trezi pe comandant la realitate, şi Tkaciov se concentră din nou în lupta cu submarinul duşman. Mii de băşici de aer acopereau suprafaţa valurilor. Un minut mai tîrziu vasul se găsea deasupra locului unde ieşea aerul, ascultînd atent cele ce se petreceau în adîncime.

Deodată apa clocoti - de o mai mare cantitate de aer ce venea de jos - şi, în acelaşi timp, în hidrofoane se auzi un vuiet scurt şi neclar. Oamenii priveau în tăcere. Vasul micşoră viteza şi se opri cu coasta pe direcţia valurilor.

Trecură cîteva minute Ultimele băşici de aer dispărură. Hidrofonul nu mai prindea din adînc nici un sunet. Pata de ulei, în schimb, se lărgea mereu, nivelînd crestele ascuţite ale valurilor.

Undeva, departe, sub apele mării, submarinul atins - nemaiputînd să iasă la suprafaţă - se scufunda tot mai adînc, iar presiunea necruţătoare a apei storcea din el aerul şi uleiul. Tkaciov ordonă pornirea vasului şi se apropie de Maliutin, care îşi scotea casca de pe urechi.

- E cazul să-l trecem şi pe ăsta la răboj, locotenente. Ce zici ? Ca să ne convingem însă definitiv, să mai aşteptăm puţin şi să ascultăm... Dar cu dihania ce facem? îşi aduse el aminte. Hai să ne apropiem de ea !

Pe locul unde apăruse la suprafaţă monstrul necunoscut ii aştepta pe marinari o deziluzie ; nici urmă nu se mai vedea din dihania roşie. Valurile reci erau pustii cît cuprindeai cu privirea.

Tkaciov îşi frecă înciudat ochii ce începuseră să-i lăcrimeze din pricina încordării : „Am visat oare ? Nn, nu cred".

- Tovarăşi, cine a mai văzut... cum să-i zic... animalul acela care plutea pe aici ? se adresă el membrilor echipajului.

Răspunseră numai cîţiva marinari şi Gavrilenko, şeful de echipaj, care se jură că nu a fost altceva decît un balaur marin asurzit de explozia bombei.

- Ce balaur ? N-a fost nici un balaur, îl întrerupse semnalizatorul Epifanov, Am văzut eu : avea un corp lat, gros şi-avea şi Înotătoare. Ce fel de balaur mai putea fi şi ăsta ?!...

- Oricum, nu era nici peşte, nici balenă, ci o dihanie submarină, Îşi susţinea părerea Gavrilenko.

Cuvintele lui Gavrilenko exprimau propria părere a lui Tkaciov, că animalul năucit sau omorît de explozie a fost scos de valuri la suprafaţă. „Păcat că s-a înecat! Dacă-l prindeam era o minune, se gîndi Tkaciov. Acum cine are să ne creadă ?"...

Ghicind parcă întrebarea neexprimată a comandantului, locotenentul Maliutin răspunse :

- Era un animal de mare adîncime, lovit probabil de ultima noastră bombă, aceea care a explodat cu întîrziere... a ajuns pînă la aproape cinci sute de metri..., iar animalul a ieşit la suprafaţă în apropierea acelui loc. Poate s-a înecat ori şi-a revenit... Am avut totuşi timp... Maliutin scoase din buzunar un aparat fotografic „Leica". Nu garantez pentru calitatea imaginii, dar am luat cinci poze : grozav de interesantă era dihania! Noroc că aparatul avea teleobiectivul montat.

încîntat de prezenţa de spirit a locotenentului, Tkaciov )l felicită. De unde să bănuiască el că din cauza acestor fotografii va trebui să apară în public şi să ţină un referat la Moscova !...

Deşi au fost developate cu mare atenţie, fotografiile locotenentului Maliutin n-au ieşit destul de clare : vremea posomorîtă, durata de expunere insuficientă, culoarea roşiatică a monstrului constituiseră un şir întreg de circumstanţe nefavorabile. Chemat la comandant, Tkaciov expuse toate detaliile întîmplării, arătă fotografiile şi primi ordin să plece la Moscova, la sesiunea Academiei de ştiinţe pentru problemele marinei.

- N-are importanţă, a fost replica amiralului, cînd mi-am exprimat părerea că nimeni n-o să mă creadă. Noi sîntem obligaţi să studiem marea, şi-i de datoria noastră să aducem la cunoştinţa savanţilor noştri un asemenea fenomen neobişnuit. Dacă însă savanţii nu vor să creadă ceea ce a văzut un grup întreg de marinari, atunci n-avem decît să nu ne mai bizuim pe autoritatea lor în materie...

Cu aceste cuvinte glumeţe ale amiralului, în vuietul aprobator al publicului din sală, ofiţerul îşi termină scurta

comunicare şi trecu la demonstrarea fotografiilor. Se stinse lampa şi pe un ecran înalt apăru o imagine neclară.

Una după alta se succedară toate cele cinci fotografii. Ganeşin însă nu putu să-şi închipuie clar animalul ; impresia era vagă, fugitivă. Se făcu din nou lumină. Zeci de oameni, care căutau să determine forma animalului după contururile neclare ale fotografiilor, îşi împărtăşeau impresiile în şoaptă.

Dispăruse acel farmec al necunoscutului, comun tuturor oamenilor, ceva însă mai rămăsese. Rămăsese - după cum îşi dădea seama Ganeşin - sentimentul că toate cele întîmplate erau reale, că Într-adevăr una din tainele mării a fost măcar din treacăt surprinsă.

Ganeşin observă cu plăcere cît de tinerească era strălucirea apărută în ochii venerabililor savanţi şi ai comandanţilor severi care şedeau în acelaşi rînd cu dînsul. Parcă un vis trecuse prin sală şi cuprinzîndu-i pe toţi îi însufleţise, captînd într-un singur mănunchi interesul acestor oameni atît de diferiţi ca fire.

În prezidiul adunării se produse o mişcare. La tribună urcă un bătrîn înalt, cu o barbă mare, căruntă. Se făcu linişte în sală; mulţi îl recunoscură pe renumitul oceanograf care adusese cinste ştiinţei ruse despre mare.

Înclinîndu-şi capul, pentru o clipă, savantul arătă două prelungiri adînci ale frunţii masive, încadrate de argintul unui păr des; apoi, pe sub sprîncene, privi spre sală. Se sprijini cu mîna-i uriaşă de marginea pupitrului şi deodată vocea-i de bas puternic răsună pînă în cel mai îndepărtat colţ al sălii.

- Iată-l şi pe Gheorghe Maksimovici al nostru ! şopti Isacenko, aplecîndu-se la urechea lui Ganeşin. Cu aşa o voce să tot comanzi un cuirasal pe timp de furtună, nu să ţii o conferinţă.

- Păi chiar a fost comandant de vas pe timpuri, observă Ganeşin.

- Tovarăşi, începu în acest timp oceanografii!, sînt nespus de fericit că am avut prilejul să ascult uimitoarea comunicare a căpitanului Tkaciov. Comunicarea lui a fost tot ce putea fi mai nimerit pentru şedinţa de închidere a sesiunii noastre. Prea ne-am obişnuit să considerăm firească existenţa tainelor nelămurite ale mării, prea uşor ne împăcăm cu gîndul că atîtea probleme ale oceanografiei au rămas nerezolvate. Cred că toţi cei prezenţi cunosc comunicarea curajosului american,

profesorul Bibb. care într-o batisferă a coborît în mare pînă la o adîncime de un kilometru. Bibb a putut să observe nişte animale uriaşe care înotau prin întunericul neînchipuit de compact din faţa ferestrelor batisferei, animale prea mari pentru a putea fi luminate de slabele raze ale proiectorului său şi pentru a fi cuprinse în cîmpul vizual, destul de redus, al ferestrelor de cuarţ. Ştiţi, cred, că pe coasta vestică ■ Africii, cu puţin înainte de război, a fost prins un peşte enorm - latimeria - dintr-o specie pe care o socoteam dispărută de pe faţa pămîntului, încă din cea mai veche eră geologică, aproape cu o sută de milioane de ani. Şi iată că dihania necunoscută, descoperită în marea Barentz, de către căpitanul Tkaciov, ne confirmă încă o dată existenţa unei lumi misterioase în adîncurile mărilor. A fost numai o umbră care a licărit în faţa noastră, dar umbra unui lucru real, de a cărui existenţă nu ne putem îndoi.

Cu toate că ne aflăm în război, flota şi savanţii noştri continuă să-şi lărgească cunoştinţele despre mare. Războiul însă nu va dura mult. Victoria este aproape, tovarăşi, şi sper că în curînd ne vom întîlni la o sesiune a problemelor marine ce se va ţine după război, atunci cînd posibilităţile noastre vor fi crescut neînchipuit de mult.

În numele ştiinţei, mă adresez vouă, tovarăşi marinari. Flota noastră are un mare viitor. Înarmaţi cu bogate cunoştinţe tehnice şi cu uriaşa forţă productivă a ţării noastre, voi veţi putea, în anii postbelici, avînd la îndemînă condiţii paşnice de muncă, să daţi un mare şi important ajutor ştiinţei... Savantul se opri, respiră zgomotos şi glasul său tună şi mai tare : Mulţi cred că noi cunoaştem îndeajuns marea. O, desigur, am studiat foarte bine suprafaţa ei. Ştim cu toţii, de exemplu, că în Oceanul Indian sînt valurile cele mai abrupte, că Oceanul îngheţat de Sud este cunoscut prin valurile lui gigantice, excepţional de lungi, şi că în Oceanul Atlantic se semnalează valurile cele mai înalte. Nu e cazul să vă înşir succesele oceanografiei - le cunoaşteţi tot atît de bine ca şi mine. Dar din momentul în care trecem de la suprafaţa oceanului spre adîncurile lui, imediat ni se simte slăbiciunea.

Desigur, am ajuns să cunoaştem procesul de sedimentare în oceane, iar descoperirea sondei acustice ne îngăduie să studiem cu mult mai eficace decît odinioară relieful fundului mării şi nu sîntem departe de ziua cînd vom cunoaşte acest relief tot atît de

bine ca şi pe acela al uscatului. Fapt este însă că fundul oceanului, structura şi compoziţia rocilor lui principale ne sînt complet necunoscute. Nu exagerez dacă spun că suprafaţa Lunei ne este mult mai familiară. Oceanul e ca o uriaşă cupă de piatră umplută cu apă. Şi totuşi această apă ne împiedică să studiem cu amănunţime cupa.

Mările şi oceanele ocupă şaptezeci şi unu la sută din suprafaţa planetei noastre. De aceea geologia, în studiul scoarţei pămîntului, a fost silită să se limiteze, deocamdată, numai la douăzeci şi nouă la sută din această suprafaţă. Nu-i de mirare, deci, că problemele cele mai importante şi cele mai esenţiale ale geologiei - a căror cunoaştere ne va Îngădui într-adevăr să stăpînim bogăţiile subsolului - nu pot fi rezolvate fără cercetarea geologică a fundului mării. Avem nevoie de ochi şi mîini care să observe şi să opereze în cele mai mari adîncimi marine. Voi, tineri ingineri şi comandanţi, gîndiţi-vă la acest lucru.

O să-mi permit să mai reţin timp de cinci minute atenţia dumneavoastră. În Oceanul Pacific, la nord de baatiltle Sanioa, se află grupul de insule de coral Tachelau din care o bună parte sînt atoli - scunde insule de coral, de formă inelară, adeseori cu o lagună la mijloc. Mulţi dintre dumneavoastră, cei mai tineri, nu cred că aţi avut prilejul să vedeţi un atol adevărat. Un atol, adică o insulă care se ridică foarte puţin deasupra nivelului mării, constituie un spectacol pe care nu-l poţi uita. După cum s-a exprimat foarte just un bătrîn căpitan, un atol este un inel de pămînt, lăcaş al bubuiturilor, pururea acoperit de ceaţă şi spumă din cauza valurilor care se sparg
cu furie în jurul lui. De departe, inelul înspumat, învăluit de o aureolă strălucitoare, multicoloră, de raze răsfrînte în pulberea de apă, dă naştere pe întinsul albastru al mării unei privelişti uimitor de frumoase. De aproape, însă, un asemenea atol arată mohorît, iar în orele fluxului chiar înspăimîntător. Valurile lungi şi netede care tulbură în jur suprafaţa oceanului, în faţa unui atol incep să crească şi mai mari, aleargă vuind şi se prăbuşesc asupra lui cu un zgomot asurzitor. Vai de acela pe care uraganul îl prinde pe un atol ! Mult curaj, mult curaj ii trebuie omului atunci ca să reziste. Nori deşi acoperă lumina soarelui, iar marea se întunecă deodată şi se năpusteşte ameninţătoare, vînzolindu-se mînioasă, cu prăvălişuri sumbre între talazurile

uriaşe. Tot mai înalte, valurile se năpustesc asupra atolului, inundînd şi distrugînd totul în calea lor. Numai unul sau două sectoare mici ale inelului de coral rămîn neinundate, iar omul, pe jumătate ¡năbuşit de vînt, asurzit de bubuituri, orbit de stropii de apă, acolo îşi caută salvarea, Chiar şi pe cei mai viteji oameni îi cuprinde spaima cînd, în această groaznică singurătate, văd cum insula inundată dispare sub valuri, înghiţită parcă de oceanul furios.

Iată însă că între atolii arhipelagului Tachelau există şi acela numit Fakaofo, o mică insulă de aproximativ trei sute de metri în diametru ; în schimb, populaţia ei este de vreo şase sute de suflete. În timpul fluxului, deasupra nivelului mării, din Fakaofo se vede doar o cupolă compactă, verde-cenuşie, care nu-i altceva decît un crîng des de palmieri de cocos. Atolul Fakaofo se găseşte la nouă grade sud de ecuator, în calea veşnicelor uragane. Cînd însă uraganele inundă insulele vecine, locuitorii din Fakaofo se simt în deplină siguranţă. Polinezienii cu piele arămie, locuitori ai insulei, oameni înfrăţiţi cu marea, au înconjurat insula lor cu un zid din blocuri mari de recifi de coral, Iar înăuntru au ridicat un rambleu circular, astfel încît faţa insulei lor, chiar în timpul fluxului, se află cu aproape cinci metri deasupra nivelului mării. În felul acesta, indigenii, lipsiţi de orice mijloace mecanice, şi-au creat un adăpost sigur. Ce curaj şi ce cunoaştere adîncă, seculară, a oceanului trebuie să ai ca să poţi opune acestei înspăimîntătoare stihii forţele slabe ale mîinilor omeneşti.

Atolul Fakaofo îmi serveşte întotdeauna drept exemplu al puterii^ omului şi al stăpînirii lui asupra mării. V-am povestit despre acest atol ca să vă arăt ce se poate obţine cu mijloacele cele mai simple. Oare noi, care sîntem înarmaţi cu înalta experienţă a ştiinţei şi cu toate mijloacele tehnicii moderne, nu vom putea obţine o victorie deplină asupra oceanului ? Nu vom izbuti să stăpînim adîncimile lui ?

Asta este tot ce am vrut să vă spun. Îngăduiţi-mi să-mi expriin speranţa că unii dintre dumneavoastră vor pleca de aici măcar cu visul de cucerire a adîncurilor oceanice, iar visul unui om inteligent şi puternic înseamnă primul pas mare făcut înainte, spre victorie...

* * *

O ploaie măruntă, împrăştiată de vînt, cădea în rafale asupra Vasului. Orizontul se apropia tot mai repede, iar vizibilitatea scădea vertiginos. O dată cu ploaia, noaptea îşi cernea umbrele peste mare.

Vasul se legăna lin pe valuri, tremurînd uşor în ritmul maşinilor. Umii dintre marinari acoperi hublourile din camera hărţilor. Iar din vîrful catargului ţîşni viu lumina felinarului de semnalizare. Ganeşin se plimba agale pe puntea de comandă. Durerea de cap începuse să se mai liniştească, spulberată parcă de vîntul rece şi umed al oceanului. Aceste dureri, urmare a rănilor căpătate în Marele Război pentru Apărarea Patriei, ii reveneau încă şi azi, după atîţia ani.

Ganeşin se sprijini de balustradă, scrutînd întunericul din jur. În lumina difuză a felinarului de pe catarg, construcţiile albe ale vasului se profilau pe fondul întunecat al mării.

Se auzi o uşă. Duşumeaua punţii de comandă fu spintecată de o fîşie lată de lumină, care dispăru imediat. Cel care ieşise din cabină caută, pe cît se pare, să-şi obişnuiască ochii cu întunericul nopţii. Descoperindu-l pe Ganeşin, se apropie de el şi-i spuse :

- Tovarăşe căpitan de rangul întîi, iar a apărut „un dinte". Vreţi să vedeţi ?

- Tovarăşe căpitan de rangul doi, adică... ascultă Feodor Grigorievici, se întrerupse Ganeşin, ia mai slăbeşte-mă cu titlurile. Ţi-am spus de atîtea ori!...

- Adevărat, Leonid Stepanovici, ai dreptate! rîse Scitov, comandantul navei hidrografice. Ce vrei, reminiscenţele războiului...

Ofiţerii intrară în sala hărţilor viu luminată, unde totul strălucea de curăţenie : şi lemnăria lustruită, şi aparatele, şi geamurile de cristal ale ferestrelor. Trecerea de la întunericul rece şi de la nemărginirea mării la atmosfera caldă şi intimă a cabinei era plăcută.

Această impresie deveni şi mai puternică în clipa cînd auziră sunetele uşoare ale unei viori, venite din megafonul aparatului de radio, aşezat În colţul cabinei.

Tînărul ofiţer care stătea în faţa cadranului mare al sondei acustice se întoarse şi, văzîndu-l pe Ganeşin, luă poziţia de drepţi. Ganeşin zîmbi din nou, nu se putea împăca deloc cu

atenţia respectuoasă pe care i-o arătau tovarăşii lui de muncă. Acum, în timp de pace, acest lucru i se părea de prisos.

- Continuă, micimane ! Ganeşin îşi scoase mantaua de ploaie şi scurta vătuită, apoi îşi aprinse pipa.

Micimanul se zăpăci şi răspunse intimidat:

- tu... eu, de fapt... doar îl admiram...

- Aha, vasăzică îţi place noul tip de sondă acustică, se ui!ă Ganeşin aprobator la tînărul miciman. Şi, după părerea dumitale, cu ce este el superior ultimului model al lui Hughes ?

- Dar nici nu suferă comparaţie! exclamă micimanul. În primul rînd, diapazonul aparatului nostru prinde orice adîncime, fără vreun decalaj unghiular; în al doilea rînd, are o sensibilitate excepţională, o selectivitate perfectă şi operează foarte precis toate corecţiile ; iar lucrul cel mai important e că înregistrarea se face pe uscat, astfel încît indicaţiile de parcurs apar imediat pe bandă,

- Foarte bine! După cum văd te-ai şi familiarizat cu aparatul nostru,

- Tovarăşul Socolov este un entuziast al măsurării adîncimilor, interveni Scitov. Dar să ne uităm la „dintyor", pînă nu se deplasează banda.

Ganeşin scoase pipa din gură şi se apropie de discul cel mare, în mijlocul căruia, la o lumină de culoare galben-portocalie, vibra un ac subţire înconjurat de un triplu cerc de diviziuni şi cifre. Era indicatorul de adîncimi al sondei acustice, iar sub el, într-o ramă neagră, dreptunghiulară, acoperită de sticlă, se deplasa încet, aproape pe nesimţite, banda albăstruie a ecografului - aparatul care marchează profilul neîntrerupt al fundului oceanic pe drumul parcurs de vas.

Vibraţii sonore de înaltă frecvenţă emise din calea navei porneau în jos, spre hăurile inaccesibile ale oceanului şi, întorcîndu-se, făceau, printr-un sistem complicat de amplificatoare, ca înregistratorul ecografului să vibreze, desenînd linia profilului.

Micimanul se grăbi să arate locul corespunzător al benzii. Aici, între linia groasă a chilei, şi liniile înclinate ale distanţei parcurse şi a schimbărilor de rută, se găsea o linie fină a fundului neted, care se întrerupea dintr-o dată printr-o frîntură bruscă; o înălţime submarină ascuţită se ridica pînă la aproape doi kilometri, dintr-o regiune netedă a oceanului, adlncă aici de circa patru kilometri.

Ganeşin zîmbi mulţumit.

- Într-o singură cursă aţi găsit paisprezece „dinţişori" ! N-am plecat degeaba cu voi...

- Spune drept, Leonid Stepanovici, întrebă comandantul vasului, ce nevoie ai de aceşti „dinţişori" submarini ? Pentru aparatul dumitale cel nou, nu-i aşa ?

- Da, Feodor Grigorievici, ai ghicit! îi răspunse Ganeşin, întorcîndu-şi capul către Scilov. Hai să ne aşezăm. Am făcut cred vreo douăzeci de kilometri plimbîndu-mă pe puntea de comandă. Noul meu aparat a fost trecut prin toate probele şi imediat ce ne vom întoarce acasă îl vom pune împreună la încercare, ca să vedem cum funcţionează. Am să-ţi povestesc chiar acum... desigur, poate să asculte şi micimanul, doar nu avem nimic de ascuns cu privire la construcţia aparatului. Aparatul meu va permite să vedem sub apă la adîncimile cele mai mari, după principiul unui televizor. Greutatea principală a problemei a constat în iluminarea spaţiilor atît de vaste ale adlncu- rilor. Precum ştiţi, în apa de adîncime, bogată în oxigen, lumina nu ajunge departe, fiind cu uşurinţă absorbită; de aceea trebuia să înving această dificultate care ar fi făcut ca aparatul meu să fie ca ochiul unui om foarte miop. în acest sens, am obţinut rezultate bune creind ,,ochiul nocturn" - un aparat atît de sensibil faţă de razele de l(<mînă, încît pentru obţinerea unei imagini, îi slnt suficiente cantităţi oricît de mici de lumină. Apoi am folosit un proiector dublu, cu două izvoare de lumină : unul bogat în raze roşii şi infraroşii, altul în raze violete şi ultraviolete. Dumneavoastră ştiţi că apa absoarbe cel mai repede razele roşii de unde lungi ; cele de unde scurte pătrund mult mai adînc razele ultraviolete ajung pînă la o mie de metri de la suprafaţa oceanului). În schimb, apa tulbure difuzează lumina, şi razele cele mai uşor absorbite de acest mediu sînt cele de unde scurte, pe cînd acelea de unde lungi pătrund mai uşor prin astfel de ape. în fasciculul de lumină al proiectorului meu, razele de unde foarte scurte şi altele foarte lungi sînt lansate În combinaţii corespunzătoare, putînd fi potrivite pentru diferitele condiţii ce se pot întîlni în mediul marin. Un asemenea aparat scufundat în adînc transmite sus prin cablu o imagine care poate fi proiectată pe un ecran special. Unghiul de iluminare şi unghiul vizual al aparatului sînt foarte mari; obiectivele duble, reglabile, ca la telemetru, dau o imagine stereoscopică. Aparatul vede mai larg

şi mai clar decît ochiul omenesc. Ce-i, ce eşti aşa deziluzionat ? zimhi Ganeşin. Te aşteptai la altceva, la mai mult?

- Nu, nu! începu să se scuze Scitov cu un aer vinovat. Numai că nu prea înţeleg ce s-ar putea realiza cu el la adîncimi mari de tot. Pentru o acţiune de salvare, de pildă, un asemenea „ochi" este, desigur, foarte Important, ajutorul nu poate fi însă util decît la adîncimi mai mici, unde n-ar fi nevoie de asemenea aparate complicate. Dacă lăsăm însă aparatul în fundul oceanului, n-am putea studia decît vreo stîncă sau vreun peşte mai acătării... şi cam asta ar fi totul...
- Pentru început şi asta-i mare lucru, Feodor Grigorievici!
- Aşa e, dar mai departe ?
- Mai departe... sînt mîinile.
- Cum aşa ? nu pricepu căpitanul.
- Zic întîi ochii, apoi vin mîinile, repetă Ganeşin.
- Ge tnîinl 7 /VHlnlle nu există.
- Ba da, există, dar deocamdată numai pe schiţe.
- Asta înseamnă că vor fi şi gata, se bucură Scitov. M-da, un astfel de aparat, pe cuvîntul meu, n-aş refUza să am şi eu, dar pînă atunci...
- Ei, Feodor Grigorievici, ca să zic, cîteodată îţi vine foarte greu. Ani de-a rîndul îţi storci creierii ca să realizezi ceva..., răspunde îngîndurat Ganeşin sculîndu-se de pe scaun şi întinzîndu-şi oasele. Să plănuieşti e una, iar realizarea... Uneori un fleac de nimic te face să înnebuneşti... Ei, am plecat. Ganeşin îşi aruncă pe umeri haina de ploaie, care se uscase între timp.
- Un moment, Leonid Stepanovici! îl opri Scitov. Curînd ne vom apropia de insulele Blijnie. Voiai parcă să reperezi capătul vestic al viitorii Aleul. Insula Agatta este foarte aproape. Ce facem ?
- Nu-mi aduc aminte, răspunse Ganeşin după ce se gîndi puţin, cum sînt plasate luminile pe coastă. La capul Dog, mi se pare, nu-i aşa ? Ce vizibilitate are farul ?
- Opt mile, răspunse Scitov.
- O! Păi atunci ne putem continua drumul încă vreu douăzeci şi cinci de mile. Ţineţi drept înainte !

Uşa se trînti în urma lui Ganeşin. Scitov şi micimanul rămaseră singuri. Trecuse aproape o oră. Banda sondei acustice se depăna încet. Fundul mării cobora treptat : adîncimea sub chilă ajunsese la aproape cinci kilometri. Mecanicii vasului

menţineau cu precizie de cronometru aceeaşi viteză, de uniformitatea căreia depindea precizia profilului obţinut al fundului oceanic.

Scitov fumă mult timp, gîndindu-se la soarta grupului de oameni strîns legaţi între ei încă din timpul Marelui Război. Să fi fost tutunul prea tare sau fumase prea mult ? Scitov simţi vechea lui durere în piept şi ieşi pe puntea de comandă. Ploaia nu încetase încă, rafalele vîntului continuau să smulgă şi să acopere cu spumă crestele valurilor. Deodată, lui Scitov i se păru că în depărtare, exact în faţă, sclipi ceva şi imediat dispăru. Aproape în aceeaşi clipă răsună glasul răguşit al matrozului de veghe : „Lumină la provă!"

Trecură mai mult de cinci minute pînă ce slaba licărire deveni o steluţă albă - un vas le venea În faţă. Minutele treceau, nu se vedea însă nici urmă de lumină pe bord. Cel mult două mile mai despărţeau cele două vase, cînd Scitov dădu ordin :

- Atenţie, se vede lumina de la pupă.
- Le-o luăm înainte, tovarăşe căpitan de rangul doi ? întrebă secundul de veghe.
- Neapărat. Nu vezi? Abia se tîrîie ?
- Ce facem atunci cu ruta prevăzută pentru măsurători ?
- Nu e nici o nenorocire dacă deviem puţin.

Distanţa între cele două vase scădea tot mai mult. Veni şi timpul manevrei de depăşire. Secundul puse mîna pe lanţul sirenei - două sunete scurte, joase şi puternice, răsunară deasupra mării întunecate, se auzi zgomotul cîrmei, şi prova vaporului spintecă valurile, pornind spre stînga.

În cabina spaţioasă a lui Ganeşin ardea lumina slabă a unei lămpi de noapte. Ganeşin îşi scosese vestonul şi cizmele şi se lungise pe divan. Nu voia să se dezbrace şi să se culce în pat, trebuia doar să se scoale foarte curînd...

Ganeşin se gîndea la noul lui aparat. Televizorul de adîncime era gata, iar pentru rezultatele probei definitive nu ducea de loc grijă. Socotea îndeplinită prima parte a problemei care îl frămînta de atîta vreme. Cu ani În urmă, un bătrîn savant, care nu mai era în viaţă, le-a vorbit despre victoria asupra oceanelor, despre atolul Fakaofo. Le-a vorbit atunci nu numai despre „ochi", ci şi despre „mîini". Vasăzică acuma le venea rîndul „mîinilor" să fie descoperite. Mintal, el şi vedea, în linii mari, un complicat mecanism condus telemecanic, care, sub

supravegherea televizorului, să se înfigă, asemenea unui burghiu, în fundul oceanului. Aparatul va avea ca principiu funcţionarea fără astupare ermetică ; electromotoarele cu amperaj mare şi voltaj mic şi care funcţionează perfect în apă sînt deja descoperite mai de mult. Pentru un asemenea mecanism apa trebuie să reprezinte un mediu tot atît de firesc ca şi aerul pentru maşinile de pe pămînt. În acest caz, presiunea - oricît de mare - nu va mai fi de temut. Iată în ce constă întregul secret al succesului!

Sunetele sacadate ale sirenei făceau să se cutremure pereţii interiori ai cabinei. Maşinal, Ganeşin ciuli urechea: două sunete scurte, apoi o întoarcere spre stînga. „O luăm înaintea cuiva...". O întîlnire cu un alt vas în largul mării tulbură întotdeauna inima unui marinar. Ganeşin sări în picioare şi se grăbi să-şi tragă cizmele.

De pe puntea de comandă, Scitov cu secundul său zăriră pe bordul celuilalt vas o* lumină roşie, iar deasupra luminii de pe catarg o altă lumină roşie, şi mai puternică.

- Este un dragor, rosti încet secundul. Iar ceea ce am văzut noi n-a fost lumina de la pupă, ci lumina circulară de pe catarg… Iată, însă, şi mai sus un felinar tricolor.

- Văd, văd, răspunse Scitov. Dar pe asta o vezi ? ...Semnalizator de veghe, vino aici!

Pe bordul vasului necunoscut, ce începuse să se desluşească în noapte, o mică luminiţă prinse a licări, semnalizînd. Licăririle scurte alternau cu mănunchiuri prelungi şi puternice de raze, care îţi sugerau un strigăt de alarmă.

- Ne cheamă, mormăi Scitov. Oare ce s-o fi întîmplat ?

Trei scurte străfulgerări luminoase fură urmate de una lungă ; prin beznă zburau una după alta litere latine - vasul cerea ajutor.

Semnalizatorul, cu lanterna de semnalizare în mînă, sosi gîfîind pe puntea de comandă. Tot atunci urcă pe punte şi Ganeşin.

- Spune-l lui Sokolov să închidă aparatul, dădu ordin căpitanul.

În noaptea care domnea peste ocean, cele două vase continuau să schimbe între ele semnale luminoase : „Ricovery, San-Francisco" - „Ametist, Vladivostok",

- Am un kilometru de cablu, îi zise Scitov lui Ganeşin, li-l împrumut, dacă le trebuie...
- Foarte bine! Hai să ne apropiem mai mult, poate putem să le fim de folos şi cu altceva...
- Proiectorul la provă ! ordonă Scitov.

Coverta răsună de tropăit sprinten de picioare. Marinarii executau comanda. Puternicul proiector al vasului „Ametist" brăzda prin întuneric un larg tunel de lumină. La capătul tunelului vedea un vas scund, negru, cu hornul lăsat pe spate. „Mai bine să stea pe loc, mă apropii eu - se gîndi căpitanul. Nu ştiu cît de dibaci sînt ei". Proiectorul fu stins, semnalizatorul transmise cele cuvenite, apoi „Ametist" îşi aprinse din nou lumina şi Începu să se apropie de „americanul" care dădea impresia a nu fi prea îndemînatic.

- Interesant! Sînt oceanografi ca şi noi, exclamă Ganeşin. („Americanul" transmisese prin semnale luminoase că are pe bord o expediţie oceanografică.) Ce-or fi păţit oare?

„Ametist" se apropie de vas pe cît îi îngăduiau valurile, opri cu bordul spre el, iar Ganeşin - care cunoştea bine limba engleză - luă megafonul în mînă. Din cuvintele răspunsului, înăbuşite de şuierul vîntului şi de plesniturile valurilor ce se spărgeau de bord, marinarii sovietici îşi dădură seama de tragedia celor întîmplate.

De pe vas fusese coborîtă de mai multe ori, cu succes, o batisferă, construită de curînd pentru studierea marilor adîncimi. Din nefericire, însă, la ultima coborîre, cablul de ridicare împreună cu cel electric s-au rupt, iar sfera de oţel a rămas pe fund la aproximativ trei mii de metri - adîncimea maximă pentru care era prevăzută. Batisfera dispunea de un flotor de parafină, şi, în cazul ruperii cablului urma să iasă automat la suprafaţă, întrucît, nemaifiind alimentaţi de curent, electromagneţii ei trebuiau să se desprindă de balastul de fier şi astfel să îngăduie batisferei să se înalţe. De data asta însă, batisfera n-a mai ieşit. Iar înăuntru se aflau doi inşi: John Mills, Inginerul care a construit-o, şi savantul zoolog Norman Nurth. Prizonierii aveau o rezervă de aer pentru şaizeci de ore. Dar de patruzeci şi opt de ore vasul încerca de zor să dea de batisferă şi să o agaţe cu clrlige (care urmau să se prindă în nişte scoabe special prevăzute). Dacă sfera rămăsese intactă şi dacă cercetătorii erau în viaţă, nu mai aveau aer decît pentru douăsprezece ore...

Marinarii sovietici priveau tăcuţi de pe punte. O macara de pe vasul american îşi întindea mult peste bord braţul ei lung, arătînd parcă spre valurile care înghiţiseră sfera de oţel.

- Stau prost, Leonid Stepanovici, spuse încet Scitov. Cum pot găsi ceva la o adîncime de trei kilometri în largul mării? Dacă n-ai coastă, n-ai nici un punct de reper... Pe cinstea mea, n-aş vrea să fiu în locul lor...

încruntat, Ganeşin tăcea, privind mereu spre Ricovery".

- Feodor Grigorievici, dă-mi te rog şalupa, spuse el deodată.

Scitov observă privirea lui severă şi hotărîtă.

Zărind şalupa care sălta pe valuri, americanii coborîră repede scara de frînghie. Pe punte, Ganeşin fu imediat încomjurat de americani. Ochii lui calmi şi energici - care priveau de sub cozorocul chipiului militar, acoperit cu o glugă galbenă - atrăgeau privirile oamenilor istoviţi de luptă.

- Cine-i comandantul ? întrebă încet Ganeşin.

- Eu îi ţin locul, Peniand, căpitanul vasului, se prezentă americanul care stătea în faţa lui Ganeşin.

- Comandantul se află acolo, arătă Peniand spre mare.

- Permiteţi-mi să vă pun cîteva întrebări, continuă Ganeşin. Mă scuzaţi că am să fiu scurt. Trebuie să ne grăbim, dacă vrem...

- Doriţi să ne ajutaţi ? îl întrebă cineva cu glas înalt, răsunător.

- Da ! Nu mă întrerupeţi însă. Vorbesc cu comandantul, adăugă sever Ganeşin.

- Vă ascult, răspunse repede căpitanul american.

- Cîte cabluri de dragaj aveţi pe navă ?

- Două.

- Ce lungime are cablul rămas la batisferă ?

- Din nenorocire, sir, cablul s-a rupt chiar lîngă locul unde era fixat de sferă. De căpătîiul de cablu nu avem cum ne agăţa, singura posibilitate de agăţare sînt scoabele sferei.

- Batisfera are instalaţie de radio ?

- Are, dar nu mai funcţionează, fiind alimentată numai prin cablul electric.

- După calculele dumneavoastră, aerul care le-a mai rămas va ajunge încă pentru douăsprezece ore ?

- Da, douăsprezece, cel mult cincisprezece ore, dacă fac economie.

- M-da, situaţia este foarte serioasă. Şi ce aveţi de gînd să mai faceţi ?

- Să continuăm căutarea cu aceleaşi mijloace ca şi pînă acum. Deocamdată n-avem altceva de făcut. Am intrat în legătură cu unităţile noastre din golful MacDonald : trebuie să sosească două avioane de pe insula Agatta. Dimineaţă vor fi aici şi vor aduce nişte dispozitive perfecţionate de agăţare. Am chemat prin radio şi un vas militar, înzestrat cu o dragă-indicatoare; vom încerca să reperăm batisfera pe cale electromagnetică. Vasul este pe drum şi vine cu viteză maximă, dar abia mîine va fi aici. Aceasta este de fapt ultima noastră speranţă, încheie căpitanul Peniand, coborînd vocea şi apropiindu-se de Ganeşin. Mai erau aici două vase militare care dragau împreună cu noi, au plecat însă în golful MacDonald.

- Vă mulţumesc, domnule căpitan. Sper să vă putem ajuta, Fiţi bun şi arătaţi-mi macaralele şi dispozitivele dumneavoastră de ridicare.

Împreună cu Peniand, Ganeşin coborî pe coverta spaţioasă unde, în jurul macaralei uriaşe, se găseau îngrămădite mormane de cabluri. Becul electric care se legăna împreună cu catargul lumina coverta plină de cele mai variate obiecte.

- Eu cred, sir, că situaţia este desperată, spuse căpitanul Peniand imediat ce se depărtară de puntea de comandă. Gîndiţi-vă şi dumneavoastră; se găsesc la o adîncime colosală, în plină mare, şi n-avem nici o posibilitate de a repera sau de a arunca vreo geamandură... Am făcut tot ce mi-a fost posibil. De patruzeci şi opt de ore n-am părăsit coverta. Acolo, pe puntea de comandă, se găseşte şi soţia lui Mills. Ea este hidrochimistul expediţiei noastre. N-am vrut să-mi exprim părerea în prezenţa ei.

Ganeşin îşi aduse aminte de întrebarea aceea, aproape strigăt, auzită pe puntea de comandă.

- Nu cumva aceea care m-a întrebat ?

Căpitanul Peniand îi răspunse afirmativ. Lui Ganeşin ii păru rău că a repezit-o pe cea care vorbise.

- Să căutăm să marcăm sectorul aproximativ unde s-ar putea găsi batisfera, continuă Ganeşin. V-aş fi îndatorat dacă mi-aţi da informaţi] cît mai ample... încă o întrebare, domnule căpitan, rosti Ganeşin după cîteva clipe de tăcere, în care timp îşi făcu prudent drum pe coverta supraaglomerată. De ce oare

cercetătorii dumneavoastră au scufundat batisfera tocmai aici în largul mării?

- Să vedeţi, aici fundul, mai mult ca oriunde, abundă în stînci abrupte, iar rocile de bază sînt dezgolite, fiind lipsite de aluviuni. Unul dintre scopurile cercetătorilor noştri este studierea rocilor de bază din adîncul oceanului. Deocamdată, însă, n-au reuşit mare lucru.

Ganeşin nu răspunse nimic. Urcă uşor în fugă treptele spre puntea de comandă.

- începem imediat să-l căutăm, spuse el cînd ajunse sus. Mai întii lansăm o geamandură.

- Cum, geamandură ? Aici ? se auziră îndată mai multe glasuri.

- Veţi vedea, zîmbi rezervat Ganeşin şi voi să ridice mîna, dar fu reţinut de o mînă fină care-i atinse mîneca.

El se întoarse şi văzu nişte ochi enormi ce străluceau intens şi care se uitau la el cu o insistenţă dureroasă.

- Sir căpitan, spuneţi-mi drept, există vreo speranţă pentru salvarea lor ? Credeţi că veţi putea face ceva ?

Ganeşin răspunse serios :

- Dacă batisfera a rămas intactă, atunci există speranţe.

- Dumnezeule I exclamă americana.

Ganeşin o întrerupse însă cu blîndeţe :

- Iertaţi-mă, timpul nu ne aşteaptă, şi adresîndu-se tuturor celor care se aflau pe puntea de comandă zise : Vasul sovietic „Ametist" va lua imediat măsuri de salvare. Asta, desigur, nu exclude munca dumneavoastră, dar acum, dacă binevoiţi, să aveţi încredere în mine, vă rog să îndepărtaţi vasul cîtăva vreme de locul scufundării batisferei. Noi dispunem de nişte aparate extrem de eficace în cazuri ca acela de faţă... din păcate, însă, aparatul principal se află la Vladivostok. Voi cere să mi-l trimită cu un avion rapid, dar mai curînd de cinci-şase ore nu-l putem avea aici - distanţa este prea mare. Între timp vom căuta să dibuim batisfera şi să marcăm cu o geamandură locul unde se află. Asta va uşura foarte mult operaţiile noastre de salvare după ce va sosi avionul, cînd nu vom mai avea la dispoziţie decît şapte ore. De ridicarea batisferei va trebui să vă ocupaţi dumneavoastră, noi nu posedăm cabluri şi macarale atît de puternice. Asta ar fi tot. Semnalizaţi, vă rog, vasului nostru să

stingă proiectorul şi aprindeţi-l pe al dumneavoastră. Eu mă întorc pe „Ametist".

În lumina proiectorului lui „Ricovery", vasul „Ametist", pe care pînă atunci nu-l putuseră observa din pricina luminii orbitoare, apăru în toată splendoarea lui, alb ca zăpada. Conturul fin al corpului său şi al construcţiilor de pe el se îmbina armonios cu măreţia coşurilor înclinate spre spate - semn al puterii maşinilor.

- E un vas hidrografic?! se minună căpitanul Peniand. Parcă-i o lebădă!

într-adevăr vaporul alb, sclipind în lumină, aducea cu o lebădă uriaşă care şi-a întins aripile pe apă, înainte de a-şi lua zborul.

- Este un vas hidrografic militar, sublinie Ganeşin şi, ducînd mîna la cozoroc, coborî de pe puntea de comandă.

Şalupa porni în viteză de-a lungul largului tunel de luminii. Marinarii americani priveau tăcuţi în urma ei, buimăciţi puţin de apariţia lui Ganeşin şi de ordinele lui pline de siguranţă.

- Probabil că-i o persoană importantă la ei, sir, îşi dădu părerea ajutorul căpitanului. Şi dacă va salva batisfera...

- Să sperăm că va izbuti, răspunse Peniand. Dar priviţi vasul lor ce frumuseţe !

Tăcerea se aşternu din nou pe „Ricovery", numai că starea de spirit se Îmbunătăţise. Toată lumea era dispusă să creadă că această minunată corabie albă, răsărită atît de surprinzător din noaptea oceanului, şi acest om cu ochii inteligenţi şi plini de hotărîre, care le-a întins prieteneşte o mînă de ajutor, vor putea într-adevăr să-i ajute.

Între timp, Ganeşin, fără să zăbovească, se îndreptă împreună cu Scitov spre cabina radiotelegrafistului. Convertizorul începu să huruie şi luminile lămpilor de neon să licărească, lansînd semnale convenţionale peste nesfîrşita întindere a oceanului.

Păcăniturile manipulatorului se auziră îndelung, pînă ce, în sfîrşit, radiotelegrafistul îşi întoarse faţa asudată către ofiţeri;

- Vladivostokul răspunde, anunţă el.

- Acum se va decide soarta celor doi bieţi oameni, spuse Ganeşin, întorcîndu-se către Scitov. Sper că vom reuşi să-l prindem pe comandantul flotei... Dar dacă este plecat ?

Iarăşi păcăni manipulatorul telegrafului, apoi, drept răspuns, se auzi ţăcănitul caracteristic aparatului Morse ; telegrafistul puse din nou mîna pe manipulator şi din nou Ganeşin ascultă încordat glasul sec şi sacadat al aparatului.

Toţi aşteptau : şi marinarii de pe vasul care se legăna alături, şi cei doi prizonieri ai adîncurilor închişi în carcera de fier, şi echipajul vasului „Ametist" care ardea de dorinţa să-i salveze pe americani.

De la statul-major primiră răspuns că amiralul este în larg pe vasul său. Şi iarăşi porniră să zboare în depărtări semnalele de apel ale puternicului post de emisie al vasului. Undeva în spaţiu, ele găsiră antena vasului căutat.

- În sfîrşit! răsuflă mai uşor Ganeşin.

Aparatul transmise, ciocănind precis şi clar, rugămintea, apoi tăcu. După cîteva minute de aşteptare încordată, în zgomotul liniuţelor şi al punctelor, putură desluşi cuvintele: „Am dat ordin, vă doresc succes!"

Acum totul era simplu.

Scitov îndreptă vasul spre capătul opus al sectorului în care se presupunea că se găseşte batisfera.

- Pregătiţi o geamandură de mare adîncime, două mii şapte sute de metri! dădu ordin secundul.

Într-o clipă matrozii fixară în clrlig şi aruncară peste bord un corp mat, de forma unei bombe de avion. Traseră de o frînghie şi corpul eliberat din cîrlig dispăru aproape fără nici un zgomot în valurile verzui ale mării. La cincisprezece minute şi cincizeci de secunde, după cronometrul secundului, deasupra valurilor răsări, în lumina proiectorului de pe „Ametist", un obiect uşor care se deschise deodată ca o umbrelă ; mica umbrelă cu o cupolă albă se culcă pe apă. Vasul sovietic semnaliză celui american rugămintea de a se ţine pe ancora plutitoare şi de a opri motoarele.

- Vreau să evit orice rezonanţă cît de mică, a elicelor lor, îi explică Ganeşin micimanului, instalîndu-se singur în faţa sondei acustice. începu de îndată să manevreze fără grabă diferitele verniere de reglaj.

- Nu vă supăraţi... începu timid micimanul. Aveţi într-adevăr de gînd să reperaţi batisfera cu sonda acustică ?

- Desigur. Nu ştii că încă înainte de război sondele acustice mai sensibile reperau vasele scufundate ? De exemplu, sonda

acustică a lui Hughes a desenat atît de precis cu ecograful conturul vasului „Luzitania", încît s-au putut distinge chiar şi construcţiile de pe covertă. Şi asta la o adîncime de peste cinci sute de metri... Dimensiunile batisferei, pe care mi le-au comunicat americanii, nu sînt desigur de comparat cu „Luzitania" : sfera n-are decît trei metri în diametru şi un flotor deasupra, ca o ciupercă, de doi metri înălţime. Sonda noastră este însă mult mai sensibilă şi are refracţia polarizantă...

- Da, dar adîncimea ? întrebă prudent micimanul.

- Dar precizia reglării ? îi răspunse pe un ton glumeţ Ganeşin şi se aplecă din nou deasupra scalei, uitîndu-se mereu la linia profilurilor oceanografice.

Americanii urmăreau neîntrerupt cu privirile vasul sovietic, vedeau cum ba apărea în zona iluminată, ba dispărea din nou, arătînd cînd o lumină roşie, cînd una verde.

- Priviţi, aruncă geamanduri ! exclamă secundul cînd la al doilea viraj al vasului „Ametist", pe lîngă pupa lui „Ricovery" observă pe apă o mică ciupercă albă, care se legăna.

- Au inventat pesemne un nou tip de geamanduri pentru mari adîncimi. Asemenea dispozitive s-au întrebuinţat de mult în războiul submarin şi totul depinde de rezistenţa frînghiei. Ei au obţinut probabil această rezistenţă. Asta-i tot, foarte simplu.

- Totul în lume-i simplu cînd ştii cum să-l" faci, mormăi secundul, răspunzîndu-i căpitanului.

Ceas după ceas, corabia cea albă nu înceta să brăzdeze mica porţiune a mării între cele patru geamanduri aşezate în romb. Vîntul se mai liniştise, suprafaţa apei era acum uleioasă, netedă. În batisferă mai era aer pentru zece ore.

Din nou deznădejdea groaznică începu să apese asupra vasului american. Nici unul însă dintre cei adunaţi pe covertă şi pe puntea de comandă nu-şi desprindea ochii de pe „Ametist", de parcă dorinţa lor fierbinte i-ar fi putut ajuta acestuia în căutările sale.

iată că din nou ,,Ametist" se întoarse arătînd lumina verde şi se îndreptă spre „Ricovery", pe marginea stîngă a suprafeţei marcate de geamanduri. Vasul sovietic se apropia mereu, prova sa ascuţită creştea, încă o sută de metri... şi din nou un viraj desperat spre nord... Deodată zgomotul abia perceptibil al motoarelor de pe „Ametist" încetă. În tăcerea nopţii se auzi glasul căpitanului, care prin port-voce dădea o comandă. Printre

cuvintele melodioase ale graiului rusesc necunoscut putură înţelege numai cuvîntul „geamandură".

- I-aţi găsit, i-aţi găsit! strigă tremurînd toată soţia inginerului Mills.

Pe vasul american începură discuţii, dovadă a înviorării care-i cuprinsese pe aceşti oameni frînţi de oboseală.

Şi iată că de pe „Ametist", dîndu-le parcă aripi, răsună vocea cunoscută care le anunţa calm prin megafon :

- Batisfera a fost descoperită.

Cei cincizeci de oameni de pe coverta lui „Ricovery" răspunseră cu un strigăt de bucurie.

În camera hărţilor, Ganeşin îşi umplea pipa, închizînd pe jumătate ochii obosiţi de încordare.

În cele patru ore de căutări, banda ecografului se umpluse de o serie de curbe succesive, dar nici o ridicătură nu veni să tulbure linia profilului înregistrat. Vasul înainta încet de tot, şi monotonia rezultatelor obţinute adormea atenţia ; de aceea vigilenţa trebuia menţinută prin puterea voinţei.

În apropierea unei noi cotituri, creionul ecografului - care pînă acum lunecase lin - săltă deodată, şi o mică curbă se ridică puţin deasupra liniei drepte.

- Am găsit! strigă bucuros Ganeşin.

Secundul goni ca o săgeată spre puntea de comandă. Telegraful sună de două ori : „stop" şi „înapoi". Scitov strigă :

- Lansaţi o geamandură la două mii opt sute de metri !

Şi bomba grea se prăbuşi peste babord.

- Ura, am avut noroc ! exclamă Scitov felicitîndu-l pe inventator ceva mai tîrziu cînd intră în camera hărţilor.

- Nu prea, răspunse obosit Ganeşin. Patru ore ne-am tot învîrtit. Timpu-i scurt. Şi totuşi abia de-acum înainte trebuie să aşteptăm. Eu o să mă trîntesc puţin pînă soseşte avionul.

În uşă apăru secundul :

- Americanii întreabă dacă n-ar fi bine să încerce chiar acum să agaţe batisfera ?

Scitov se uită la Ganeşin. Fără să deschidă ochii, acesta răspunse :

- Desigur, în asemenea situaţii nu trebuie neglijată nici o şansă.

„Ametist" se îndepărtă de geamanduri, făcîndu-i loc vasului american. Oprindu-se la cîteva ancabiuri mai încolo, el se legăna

calm, de parcă s-ar fi odihnit. Şi, într-adevăr, marinarii obosiţi se retraseră în cabinele lor, iar ambii comandanţi se culcară şi ei în sala hărţilor. Numai matrozii de veghe priveau vasul american. De acolo se auzea zăngănitul macaralelor, şuieratul aburului şi scîrţiitul cablurilor : americanii porniră din nou la acţiune, îmbărbătaţi de succesul marinarilor sovietici.

Ganeşin şi Scitov se treziră amîndoi deodată, auzind zgomot de avioane.

- Nu sînt ale noastre, spuse Scitov.

Se lumină de ziuă. Umezeala şi frigul pătrundeau sub haine, înviorîndu-l pe căpitan, care încă ar mai fi dormit. De pe puntea de comandă, marea părea neobişnuit de animată ; pe lîngă „Ricovery", două avioane se legănau, arătîndu-se cînd şi cînd dintre valuri, iar puţin mai departe se vedeau două vase militare : un crucişător lung, cenuşiu, cu o provă înaltă, şi un vas scund de coastă.

- Creşte populaţia, zîmbi Ganeşin. Curînd trebuie să sosească şi ai noştri. Ia să mă duc pe la americani, să văd ce se mai aude...

De data asta, la apropierea şalupei se auziră strigăte de bun venit. Feţele oamenilor ce-l întîmpinară pe Ganeşin erau totuşi triste şi ingrijorate. De trei ore se căzneau să prindă balisfera, dar în zadar, nu reuşiseră nici măcar s-o atingă cu cablul. Şi pentru salvarea celor aflaţi pe fundul oceanului, nu le mai rămîneau decît şapte ore.

- Vasul cu draga-indicatoare n-a sosit încă, ii spuse lui Ganeşin căpitanul Peniand, dar prezenţa lui nu mai este atît de necesară, acum, după minunata dumneavoastră intervenţie. Dar cum să apuci batisfera la blestemata asta de adîncime ? Cablurile deviază... probabil că sînt curenţi în straturile adînci ale apei. Geamandura doar nu-şi indică chiar locul precis...

- Desigur, s-ar putea să devieze, zise Ganeşin, întorcînd capul spre soţia lui Mills, care tocmai se apropia de el.

Recunoscînd-o pe soţia lui Mills, duse mîna la chipiu. Ochii americanei, cu sprîncenele strînse de durere, exprimau atîta speranţă, încît Ganeşin se simţi parcă vinovat.

- N-am stat o clipă... lacrimile şi durerea se simţeau în cuvintele tinerei femei. Această groaznică adîncime este însă mai tare ca noi. Nu mi-a mai rămas nădejdea decît în intervenţia

dumitale.... Ea răsuflă cu greu. Pe cînd oare aşteptaţi sosirea avionului dumneavoastră ?

Ganeşin ridică mîna ca să se uite la ceas, dar rămase încremenit o clipă şi deodată strigă vesel :

- Avionul ? A şi sosit.

Toţi priviră în sus. Avionul pe care nu-l auziseră pîn-acum din cauza zgomotului macaralei cobora vertiginos, zguduind cerul şi marea cu huruitul motoarelor lui. „Vine în picaj ca să cîştige timp", se gîndi Oaneşin.

Maşina îngustă, purtată de aripi înalte, stîrni un nor de stropi, se întoarse, apoi cuminte şi liniştită începu să se legene alături de „Ametist".

Pîcla dimineţii, speriată parcă de avion, începu să se destrame. Bolta azurie se urcă sus de tot. Soarele începu să-şi joace razele pe valurile grele, uleioase, luminînd corpul vasului orbitor de alb şi făcînd să sclipească alămurile bine lustruite.

Ganeşin îşi mută privirea de la avion spre „Ametist" şi, zîmbind, le spuse americanilor:

- Acum vom scoate şi batisfera!

Înăbuşindu-şi o exclamaţie, femeia făcu un pas spre Ganeşin. Acesta, ghicindu-i gîndurile, adăugă:

- Dacă doriţi, puteţi veni cu mine !... Plecăm imediat.

Ganeşin îl rugă pe căpitanul Peniand să aştepte pînă va fi instalat televizorul, iar imediat ce va fi găsită batisfera să se apropie de vasul sovietic şi să acţioneze după semnalizările lui.

Între timp, pe „Ametist" şeful mecanic le vorbea mecanicilor şi instalatorilor :

- De rapiditatea cu care veţi desfăşura lucrările de instalare a maşinii aduse, spunea el, depinde salvarea celor doi oameni, care mai au aer numai pentru şase ore. Şi încă ceva, nu uitaţi că dacă ii vom salva, va fi o minune înfăptuită de mîinile marinarilor sovietici...

- Cred şi eu că e o minune! Eu am lucrat ca scafandru şi înţeleg ce înseamnă să scoţi o gîgîlice ca asta de la o adîncime de trei kilometri, răspunse unul dintre mecanici. Cred totuşi că pînă la urmă vom izbuti.

Căpitanul Scitov nu se arătă surprins de apariţia musafirei. O invitară în camera hărţilor, iar Scitov ordonă micimanului, care cunoştea limba engleză, s-o însoţească.

Soţia inginerului Mills asculta distrată explicaţiile micimanului şi se uita mereu prin fereastra cabinei, de unde se putea vedea munca clocotitoare de pe covertă ; acolo se înşurubau nişte postamente, se trăgeau cabluri şi se descărcau din avion nişte lăzi.

Cînd Ganeşin intră pentru un moment în cabină, tînăra femeie alergă spre el ;

- Vă rog să mă scuzaţi, dar aparatul dumneavoastră mi se pare atît de complicat... Dacă n-o să aibă timp să-l asambleze ?... şi în tăcere arătă spre pendula mare de pe perete.

- Mai avem şase ore şi jumătate la dispoziţia noastră, răspunse Ganeşin. Aparatul este într-adevăr complicat, dar marinarii noştri, dacă vor, pot face în timp record acest lucru, care, nu contest, este neînchipuit de greu. Şi ei vor!... Vă rog să aveţi toată încrederea în marinarii noştri, doamnă Mills.Şi din nou începu chinul aşteptării. Dacă ar putea cel puţin să ajute la instalarea acestui aparat misterios... Deodată, un vuiet puternic o asurzi. Pentru nervii zdruncinaţi ai tinerei femei asta era prea mult.

- Dumnezeule, ce a mai fost şi asta ? gemu ea şi istovită se rezemă de perete.

- Sirena... într-adevăr! Sirena noastră e foarte puternică, îi explică micimanul cu un aer serios. „Ametist" dă semnalul că aparatul a fost instalat şi că cercetările încep.

Micimanul nu greşise. într-adevăr, imediat se ivi Scitov, care o invită pe soţia lui Mills să coboare. Televizorul fusese instalat provizoriu într-un laborator întunecos. Partea ce urma să fie mfundată în adîncul mării se legăna atîrnînd de un braţ de macara, întins în afară peste bordul vasului, iar mosorul uriaş al cablului era fixat lîngă macara. Vasul înainta încet spre geamandura care marca locul batisferei.

- începem coborîrea ? îl întrebă Scitov pe Ganeşin, care apăruse pe covertă.

- Cred că e timpul.

- Nu ţi-e teamă ?

- De ce mi-ar fi ?

- Mai ştii... Aparatul abia a fost asamblat, montat în grabă... Şi dacă dă greş ? Uite, pînă şi eu sînt emoţionat...

- Nu, aparatul a mai fost încercat şi experimentat de atîtea alte ori! Coboară-l cu curaj, cît mai repede...

Obiectivul televizorului dispăru în valuri, iar cablul se desfăşură încă mult timp de pe mosor, pînă ce „ochiul" minunat ajunse, în sfîrşit, pînă la adîncimea necesară. Cablul fu apoi ataşat la un amortizor care atenua balansul vasului şi în clipa aceea, în întunericul laboratorului, Ganeşin făcu contactul.

Soţia lui Mills, pierdută de emoţie, se uita la placa ovală a ecranului, care deodată se acoperi cu o lumină transparentă, pătrunsă de o strălucire albăstruie. Ganeşin îi aruncă lui Scitov cîteva cuvinte scurte, de neînţeles pentru americană, iar Scitov transmite comanda mai departe, pe covertă, oamenilor de la macara.

În momentul în care televizorul ajunse la o înălţime de cincisprezece metri deasupra fundului mării, Ganeşin apăsă pe cei doi butoni albi ce se aflau la dreapta ecranului. Acolo, în adîncime, nişte elice mici începură să funcţioneze, întorcînd încet aparatul.

În lumina albăstruie a ecranului, săgeta o umbră neagră şi, deodată, deveni clar că au în faţă transparenta apă abisală. în care mîlul fin al depunerilor plutea ca un roi de minuscule puncte argintii, reflectîndu-se şi difuzlnd lumina.

Pe ecranul televizorului, aspectul fundului oceanic era extraordinar. Probabil că nici chiar pe un om care ar nimeri pe o altă planetă nu l-ar uimi în asemenea măsură cele văzute. Ganeşin însă, care din experienţele anterioare ale „ochiului" său era obişnuit cu priveliştea acelor adîncimi, îşi manevra cu atenţie aparatul.

Cocoaşa neagră din stînga, învăluită uşor în nori de apă tulbure, era doar o proeminenţă stîncoasă. Mai departe, spre nord, fundul mării cobora puţin : reflexul său roşiatic se înclina pe ecran dispărînd într-un loc, retezat de aceeaşi strălucire albastră-argintie.

Manipulînd diferite pîrghii, Ganeşin schimba limita Imaginii pronunţate şi în acelaşi timp rotea încet poziţia aparatului, pentru a schimba imaginea de pe ecran.

La început, în depărtare apăru un perete negru care, sub lumina mărită a proiectorului, căpătă o nuanţă roşiatică, apoi începură să se vadă şi detaliile: o uriaşă crăpătură cotită, o

ieşitură bombată... Dar televizorul fu întors, şi stîncile sumbre dispărură în albăstrimea strălucitoare a luminii proiectate.

În fund, apărură nişte dinţi ascuţiţi, care păreau că se apropie, pe măsură ce imaginea devenea mai clară ; alte stînci însă se pierdeau în întunecimea negru-albăstruie a ultimelor planuri.

- Limita de luminare, explică Ganeşin, este de aproximativ un kilometru.

Vîrfurile lanţului stîncos se înălţau sumbre, abia distingîndu-se în întunericul veşnic al lumii submarine. Televizorul făcu un cerc complet - pretutindeni se întindea fundul stîncos, deluros, acoperit de stratul de mîl care în razele proiectorului strălucea ca o pulbere de aluminiu.

Aveai senzaţia că ceva duşmănos pîndeşte din întunericul de nepătruns ce înconjura cîmpul vizual al televizorului. Era o lume ameninţătoare a tăcerii, a beznei, a frigului, o lume stranie, neclintită, neschimbătoare, lipsită de speranţă şi de frumuseţe.

Nu se vedea nicăieri nici o urmă de batisferă. „Să fi greşit oare atît de mult cu aşezarea geamandurilor? se gîndi o clipă Ganeşin. Cu jumătate de kilometru ? Doar e clar, ea ar trebui să se afle în această adînciturǎ !

Ganeşin începu să încline obiectivul aparatului. Deodată o pată' neagră, neclară, apăru la baza ecranului. Ganeşin răsuci repede o pîrghie. Pata se deplasă spre centru, se apropie ;i se lungi, luînd contururi tot mai precise. Culoarea neagră prinse din nou o nuanţă roşiatică...

Tînăra femeie din spatele lui Ganeşin scoase un strigăt slab, pe care şi-l înăbuşi, punîndu-şi mîna la gură. Un aparat de formă ovală zăcea înclinat în centrul ecranului care devenise acum ca un geam transparent. Claritatea Imaginii era atît de mare, încît se putea distinge perfect bucata de cablu rupt, ce atîrna de sus, urechile groase ale scoabelor de salvare şi reflexul luminii pe fereastra care, asemenea unui ochi misterios, strălucitor, de culoare sîngerie, privea parcă spre marinari.

- Batisfera este prevăzută cu ferestre pe toate patru laturile, nu-i aşa? o întrebă Ganeşin pe soţia lui Mills. înseamnă că văd, acum lucrul principal e să aflăm dacă mai sînt în viaţă... Ganeşin rectifică în grabă... să încercăm să intrăm în legătură cu ei.

El umblă la tablou şi apăsă pe un buton. Concomitent cu mişcările degetelor sale lungi, ecranul se stingea şi se aprindea din

nou. Stingînd şi aprinzînd proiectorul, Ganeşin transmitea în fereastra batisferei semnale luminoase Morse.

După ce repetă de mai multe ori aceeaşi "întrebare, Ganeşin stinse lumina şi încremeni în aşteptarea răspunsului. Toţi cei prezenţi în cabina strimtă îşi reţinură răsuflarea, stăpînindu-şi emoţia minutului hotărîtor. Minutul trecu, ecranul rămase însă întunecat. Încet şi sinistru trecu şi al doilea minut, cînd, deodată, în întunecimea ecranului, apăru o lumină azurie: aceasta se stinse şi se aprinse din nou, tot mai tare, învăluită într-o aureolă albastră - era răspunsul tăcut, trimis de pe fundul oceanului.

- Trăiesc. Transmiteţi imediat lui „Ricovery" să vină cît mai repede ca să agaţe batisfera ! strigă fericit Ganeşin. Lumina albastră continua să clipească semnalizînd. Spun că... se întoarse Ganeşin prin întuneric spre soţia lui Mills, dar auzi numai un suspin şi zgomotul unei căzături ¡năbuşite.

- Duceţi-o în cabină şi chemaţi doctorul ! ordonă Scitov oamenilor care erau în apropiere. Biata de ea ! N-a suportat emoţia. Aproape trei zile şi trei nopţi... Ei, ce se aude ? se adresă el lui Ganeşin.

- Amîndoi sînt în viaţă, economisesc oxigenul la maximum posibil, dar spun că mai mult de două ore nu pot rezista... Batisfera e în bună stare, nu s-a desprins însă balastul... citi Ganeşin fulgerările de lumină ce apăreau pe ecran. Nu înţelegem cum... Nu-i nimic, o să înţelegeţi, răspunse cu voce tare Ganeşin, de parcă cei din fundul oceanului l-ar fi putut auzi, şi în aceeaşi clipă răsună sirena vasului american.

Scufundarea cablurilor cu dispozitivele de prindere începuse. Aureola albastră de pe ecran se stinse şi imediat proiectorul televizorului începu să clipească. Ganeşin transmise oamenilor închişi în batisfera ce măsuri au fost luate pentru salvarea lor.

Trecu încă o oră de necontenită observare prin fereastra televizorului. Fluierăturile, strigătele la megafon, zgomotul maşinilor vasului american, şuierul aburului şi huruitul macaralelor răsunau deasupra mării. Oamenilor din batisferă însă nu le mai rămăsese decît o oră din viaţă - şaizeci de minute - după aproape şaizeci de ore, o sută de oameni s-au zbătut fără succes să-i scape din ghearele morţii.

Victoria însă sosi deodată şi pe nesimţite. După îndrumările lui Ganeşin, ghearele uriaşe care coborau de pe ,,Ricovery" prinse una din scoabele laterale, sirena de pe „Ametist" răcni

puternic şi în aceeaşi clipă mecanicul macaralei de pe „Ricovery" schimbă cuplajul pentru mersul înapoi. Cablul enorm, gros cît mîna, începu să iasă din apă, tamburul scrlşni din pricina efortului ; cablul flexibil de oţel, împletit din două sute douăzeci şi două de fire de sîrmă, cîntărea împreună cu batisfera şaizeci de tone - de trei ori mai mult decît sarcina utilă maximă.

Cablul rezistă însă. În lumina albastră a ecranului, batisfera se legănă, se îndreptă, se urni din loc şi, incet-lncet, începu să urce. Rotind obiectivul televizorului, Ganeşin urmări cîtva timp mişcările batisferei, pînă ce aceasta dispăru. închise apoi contactul, aprinse lumina în laborator şi aşteptă puţin să i se obişnuiască ochii. Apoi ieşi pe covertă : televizorul îşi îndeplinise misiunea. Toată atenţia era concentrată asupra macaralei de pe „Ricovery", care ridica încet din adîncuri o greutate atît de mare.

Căpitanul Periland privea necontenit spirele cablului, care se înfăşurau regulat pe tambur, calculînd mereu în minte viteza ridicării; rămăseseră numai patruzeci de minute pînă la termenul fatal. „Nu vom izbuti să-l scoatem la timp, se vor sufoca".,.

Luînd asupra lui un risc extraordinar, Peniand ordonă să se mărească viteza de ridicare.

Într-o linişte încordată, macaraua prinse a bocăni mai des, iar tamburul să se învîrtească mai repede.

Mai trecură cîteva minute. Deodată şuieratul ascuţit al aburului întrerupse zgomotul monoton al macaralei. Tamburul se învîrti cu repeziciune de mai multe ori pînă ce mecanicul, care îngălbenise într-o clipă, mută pîrghia la „stop".

- Cablul... strigă cineva înspăimîntat.

Groaza îi cuprinse pe oamenii de pe amîndouă vasele, ţintuindu-i pe loc. În clipa următoare, ca la o comandă, toţi se aplecară privind peste bord. Sudori reci îl trecură pe Peniand, gura i se uscă, gîndurile i se răvăşiră. Nu mai era în stare să dea nici o comandă şi nici n-ar fi ştiut ce să ordone.

Deodată, însă, din valurile ce se legănau incet, apăru un uriaş corp albastru, de formă ovală, care dispăru imediat într-o cascadă de stropi, pentru ca peste o clipă să se legene lin în mijlocul unei jerbe albe de spumă.

Balastul batisferei se desprinsese brusc*iar batisfera, smucindu-se în sus, scăpase din ghearele cablului. Oamenii izbucniră în strigăte de bucurie, acoperite îndată de mugetul puternic al sirenelor. Cele patru vase trimiteau de-a lungul şi de-a latul oceanului vestea unei noi victorii a minţii şi a voinţei omeneşti.

Cu picioarele bine înfipte pe podeaua covertei, Ganeşin stătea cu privirile aţintite asupra batisferei pe care o salvase. Scitov îi puse mîna grea pe umăr :

- Leonid Stepanovici, îi spuse el, amiralul întreabă care mai este situaţia.

- Vin îndată! Dă te rog ordin să fie urcat televizorul. Musafira noastră ce mai face ?

- Am trimis-o înapoi pe „Ricovery", unde prezenţa ei este mai necesară, răspunse zîmbind Scitov. Se uita sărăcuţa în toate părţile, te căuta pe dumneata, pesemne, ca să-ţi mlţumească.

Ganeşin dădu uşor din mînă şi se îndreptă spre cabina radiotelegrafistului. Între timp, batisfera fusese remorcată spre „Ricovery". Cînd Ganeşin ieşi din cabină, Scitov se apropie de el:

- Uite ce aş vrea să-ţi spun, începu cu gravitate Scitov. E vorba de televizorul tău... Recunosc că l-am subestimat...

Ultimele lui cuvinte fură acoperite de un uruit de motoare. Avionul sovietic îşi lua zborul.

Ganeşin strînse cu putere mîna pe care i-o întinse prietenul său.

- Acum ce facem? întrebă Scitov,

- Cum, ce facem ? se miră Ganeşin. Terminăm cu ridicarea televizorului şi ne vedem de drum.

- Dar la ei nu te duci ?! exclamă căpitanul. Am dat ordin să nu se urce şalupa.

- Nu, nu mă duc.

- Asta-i bună ! Oare nu te interesează să-i vezi pe cei salvaţi ? Doar şi ei sînt oceanografi, studiază fundul mării...

- Desigur că ar fi foarte interesant, dar mă înţelegi.., Ganeşin se strîmbă în glumă. O să înceapă cu mulţumirile... soţia inginerului mă privea cu nişte ochi de parcă... Mai bine să dăm drumul la maşini şi să ne vedem de treabă.

Cei de pe vasul expediţiei americane, preocupaţi cu toţii de ridicarea şi deschiderea batisferei, nici nu observară că vasul sovietic şi-a ridicat şalupa şi televizorul. Comandantul navei „Ametist" se interesă de starea sănătăţii celor salvaţi, primi

răspunsul că sînt slăbiţi, dar în afara oricărui pericol; apoi nava porni treptat şi-şi mări viteza. Americanii se uitau cu nedumerire la manevrele vasului „A- metist" şi numai în momentul cînd pe puntea, vasului sovietic începu să fîlfîie tradiţionalul pavilion de bun rămas, Înţeleseră despre ce-i vorba.

Semnalizatorii, de pe „Ricovery" începu să agite desperat fanioanele. „Ametist" însă mări viteza, sunînd din puternica-i sirenă, în timp ce marinarii care fluturau beretele trimiteau ultimul lor salut prietenesc. Cercetătorii salvaţi, ofiţerii şi echipajul ca un singur om, priveau în urma corăbiei albe, care se vedea tot mai mică, şi mai mici în îndepărtarea însorită.

Deodată un bubuit puternic de tunuri răsună deasupra valurilor verzi ale oceanului ; cuirasatul american trimitea salutul său vasului „Ametist", care se depărta. Bubuiturile tunurilor se repetară multă vreme. Drept răspuns, pe „Ametist" se înălţă pavilionul american cu stele şi dungi.

Continuîndu-şi drumul ca şi cînd nu s-ar fi întîmplat nimic, vasul sovietic înainta în zgomotul elicelor care-i deschidea drum prin valurile Pacificului. Ganeşin supraveghea demontarea televizorului şi visa la un pat moale; salvarea batisferei americane îi ceruse un mare efort. De pe puntea de comandă se auzi vocea lui Scitov :

- Leonid Stepanovici, vino te rog pînă aici. Eşti chemat de americani. În cuvintele căpitanului se simţea o nuanţă de ironie prietenească, Tehnica asta te scoate şi din fundul oceanului!

Americanii îl chemau pe „Ametist" prin radio direct, fără indicative ; numele pietrei preţioase răsuna cu insistenţă în eter.

Aparatul de radio ciocănea cuvinte frumoase de mulţumire şi transmitea rugămintea de a comunica numele comandantului care condusese acţiunea de salvare; americanii îşi exprimau admiraţia faţă de munca exemplară a marinarilor ruşi şi faţă de minunata invenţie. În ţăcănitul sec al aparatului de radioemisie de pe „Ricovery" se amestecară deodată pocăniturile tari ale unui alt semnal de apel, lansat de staţia de radioemisie a noului cuirasat sovietic, pe care se afla amiralul. Radiotelegrafistul recepţionă, iar Ganeşin ascultă semnalele clare care transmiteau salutări expediţiei americane şi felicitări echipajului de pe „Ametist". Amiralul îl felicita îndeosebi pe Ganeşin, exprimîndu-i mulţumirile lui.

După ce-i răspunse comandantului flotei, Ganeşin ordonă radiotelegrafistului :

- Transmite lui „Ricovery", pentru şeful expediţiei oceanografie americane Mills : „Comandantul flotei sovietice din Oceanul Pacific v-a transmis adineauri felicitări cu prilejul salvării şi urări pentru viitoarele succese în munca dumneavoastră eroică".

Cinci minute mai tîrziu, Ganeşin dormea dus în cabina lui.

** *

Ploaia de toamnă se revărsa În şiroaie nesflrşite asupra Vladivostokului, biciuind geamurile ferestrei înalte a biroului lui Ganeşin.

El recitea - pentru a răspunde - scrisoarea primită din partea celor doi savanţi americani, salvaţi de el cu o lună şi jumătate în urmă. Oameni isteţi, savanţii adresaseră scrisoarea comandantului flotei, cu rugămintea de a o retransmite lui Ganeşin : îşi dăduseră seama că nu va constitui o greutate pentru amiral să-l găsească pe salvatorul lor.

„Numai acela care a trăit în deznădejde timp de şaizeci de ore pe fundul inaccesibil al oceanului poate să înţeleagă tot ceaţi făcut pentru noi - scriau savanţii. Ne-am căznit ore în şir să desprindem, cu ajutorul presei helicoidale, balastul ce se lipise ca o ventuză de batisfera noastră ; sufocaţi şi acoperiţi de năduşeală, munceam în frigul glacial al batisferei. Nimeni nu-şi poate închipui prin cîte am trecut. Ajunsesem într-o stare de indiferenţă tîmpă faţă de soarta inevitabilă, cînd am zărit lumina în ferestre şi am Înţeles semnalele dumneavoastră. Din acea clipă, de neuitat, noi trăim cu credinţa nestrămutată în forţa nemărginită a omului, în viitorul lui luminos, ne-am convins că nu există singurătate nici chiar În cele mai îndrăzneţe cercetări care încă nu sînt înţelese de omenire..."

După ce reciti scrisoarea, Ganeşin începu să scrie răspunsul ;

„...La întrebarea cum de am ajuns la asemenea rezultate, în cucerirea adîncurilor oceanului, îmi este foarte greu să răspund. Este posibil ca aceste rezultate să nu constituie altceva decît urmarea firească a unei juste orientări în îndeplinirea sarcinilor da’te şi bineînţeles şi a uriaşelor posibilităţi puse la dispoziţia mea.

Prima idee mi-a fost dată de un bătrln savant al nostru, care, cu cîţiva ani în urmă, ne chema pe noi, marinarii, să ajutăm

ştiinţa să găsească „ochi" şi ,,mîini" cu care să se poată vedea şi opera la fundul mării. Tot el ne-a arătat ce poate fi capabil să facă omul în lupta lui cu marea, povestindu-ne despre extraordinarul atol Fakaofo. Restul mi l-a pus la dispoziţie ţara mea dragă. Eu n-am făcut altceva decît să dezvolt ideea, şi pentru a-l scuti deocamdată pe om să coboare în străfundurile mării l-am înlocuit cu un aparat care n-are nevoie de aer şi nu se teme de îngrozitoarea presiune a apei. Aşa a luat fiinţă televizorul meu - „ochiul" - care poate fi lăsat în adînc şi tot aşa se vor naşte aparatele mele de foraj pentru scoaterea rocelor de bază din profunzimile oceanice - acele ,,mîini" care pot fi întinse fără risc pînă la fundul apelor. Aduceţi-vă aminte de animalele din marile adîncimi. Unele dintre ele au ochii plasaţi pe nişte lungi prelungiri ; iată ce mi-a sugerat Ideea să folosesc televizorul meu..."

Ganeşin continuă un timp să mai scrie, apoi căzu pe gînduri şi termină grăbit scrisoarea : ,,De aceea socot că mulţumirile dumneavoastră trebuie adresate nu mie personal, ci ţării mele, poporului meu. Sprijinul, ajutorul guvernului, al întregului colectiv al flotei, al atî- tor colaboratori, de la savant pînă la lăcătuşul cel mai simplu, - într-un cuvînt tot ce reprezintă pentru mine patria mea, m-au adus la aceste realizări care vă par dumneavoastră aproape supranaturale. Pentru noi însă aceasta reprezintă de abia un început, pe care-l vom continua mereu..."

Ganeşin îşi termină scrisoarea, se ridică de pe scaun şi se apropie de fereastră. Pe geamuri se scurgea apa ploii, prin care se întrezărea vag În depărtare un promontoriu acoperit de stejari.

(Sfîrşit)

Corectat de Dumitru Ciobanu